

दैनिक

लुम्बिनी

निजी क्षेत्रबाट निरन्तर प्रकाशित पहिलो राष्ट्रिय दैनिक

हामी बोलेर मात्र
होइन पुर्‍याएर छाड्छौं

तपाईंको अत्यन्तै जरूरी चिठी एवं पार्सलहरू
नेपाल लगायत भारत र विश्वका प्रमुख शहरहरूमा
पठाउनु परेमा हामीलाई सम्भन्नुहोस्।

सुपर काइनेटिक
कुरियर्स सर्भिस

ट्राफिक चोक हिमालयन
बैंकको साइड (सुर्ख लाईफ इन्सोरेन्स भएको भवन)
फोन:- ०७९५४२५७९

वर्ष ३६ | अंक २५० | बुटवल

| २०८१ भदौ २०, गते बिहीबार

| नेपाल संवत्

११४४

| Thursday Sept.05 2024

| पृष्ठ ४

| मूल्य रु. ६ मात्र

Lumbini

शुक्रबार लुम्बिनी प्रदेशमा बिदा

दाङ । लुम्बिनी प्रदेश सरकारले शुक्रबार लुम्बिनी प्रदेशभर सार्वजनिक बिदा दिने भएको छ ।

हरितालिका तीजको ब्रत बस्ने दिनको अवसरमा लुम्बिनी प्रदेशभर बिदा दिइएको हो । लुम्बिनी प्रदेशका आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालयका उपसचिव राजेन्द्रप्रसाद पन्थीले एक विज्ञापित सार्वजनिक गर्दै बिदा दिइएको जानकारी गराएका छन् ।

तिजमा विकृति भयो : मुख्यमन्त्री

दाङ । लुम्बिनी प्रदेशका मुख्यमन्त्री चेतनारायण आचार्यले नेपाली मौलिक कला संस्कृतिहरूलाई असर गर्नेगरी विकृति भित्रिन थालेको प्रति चिन्ता व्यक्त गरेका छन् । पछिल्लो समय तिज पर्वमा भित्रिन खोजेको विकृति विसर्गित रोक्ने जिम्मेवारी सबैको भएको समेत उनले बताए ।

मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय राप्ती उपत्यका देउखुरीमा तिज पर्वको अवसरमा बुधबार आयोजित शुभकामना आदान प्रदान कार्यक्रमलाई सम्बोधन गर्दै मुख्यमन्त्री आचार्यले तिज संस्कृतिको जगेर्ना गरेर आँधि बढ्नु सबैको कर्तव्य भएको बताएका हुन् । उनले मौलिक कला संस्कृतिको जगेर्ना गर्दै भित्रिन खोजेको विकृति विसर्गितलाई रोक्नेगरी पर्व मनाउन आग्रह गरेका छन् ।

‘तिजलाई भाँडिकलो बनाउन खोजिएको छ । विकृतिले घेर्न थालेको छ,’ उनले भने-‘भाँडिकलो तिजलाई निरुत्साहित गर्ने जिम्मेवारी सबैको हो । यस्तोफर्न हामीले ध्यान दिनुपर्ने छ ।’ शुभकामना आदानप्रदान कार्यक्रममा लुम्बिनी प्रदेशका कायम मुकायम प्रमुख सचिव महादेव पन्थ, मन्त्रालयका सचिवलगायत कर्मचारीहरूको सहभागिता रहेको थियो ।

जिल्ला शिक्षा कार्यालय हटाऔं : गगन

बुटवल । नेपाली कांग्रेसका महामन्त्री एवं सांसद गगनकुमार थापाले जिल्ला शिक्षा कार्यालय पूर्णरूपमा हटाउनुपर्ने बताएका छन् । सिंहदरबारमा बसेको शिक्षा, स्वास्थ्य तथा सूचना प्रविधि समितिको बैठकमा विद्यालय शिक्षा विधेयक, २०८० माथिको संविधानमा भाग लिँदै उनले नेपालको संविधानले जिल्ला शिक्षा कार्यालयलाई नमान्ने भएकाले पूर्णरूपमा हटाउनुपर्ने बताएका हुन् ।

उनले शैक्षिक गुणस्तर परीक्षण केन्द्र नभइ प्राधिकरण बनाउनुपर्ने प्रस्ताव गरे । उनले भने-‘जिल्ला शिक्षा कार्यालय पूरै हटाउनुपर्छ । किनभने हाम्रो संविधानले यसलाई मान्दैन । शैक्षिक गुणस्तर परीक्षण केन्द्र होइन, प्राधिकरण हुनुपर्छ । यो समय अटोमोसम हुनुपर्छ । त्यसपछि बल्ल यसले हेर्नसक्छ । नत्र शिक्षा मन्त्रालयअन्तर्गतकै विद्यालयहरू शिक्षा मन्त्रालयको सामान्य एउटा केन्द्रको रूपमा राखेर शिक्षा मन्त्रालयले ओभरल विद्यालयको कुरा हेर्न सक्दैन ।’

शिक्षकलाई प्रतिष्ठा बढाउने, सेवा सुविधा बढाउने कुरा खुलेर गर्नपर्ने उनले आग्रह गरे ।

रूपन्देहीमा रक्तदान उत्साह

रूपन्देहीका एक वर्षमा ४५६ संस्थाले आयोजना गरेको रक्तदानमा ३१ हजार बढी युनिट रगत संकलन भएको छ भने पालिकाहरूबाट ९ हजार ८ सय ६७ युनिट रगतको भुक्तानी भएको छ । रूपन्देहीमा रगतको पैसा तिर्न पर्दैन ।

मोहम्मद हबिब

भैरहवा

रगत दिए बिरामी भइन्छ भन्ने मानसिकताबाट अहिले समाज परिवर्तनतर्फ गइरहेको छ । मानिस जीवित रहनका लागि नभइ नहुने पदार्थ रगत हो तर चिकित्सामा जतिसुकै विकास भएपनि रगत कृत्रिम तरिकाले बनाउन सकेको छैन । अहिलेसम्म रगत दानले नै दिनानुदिन मृत्युको मुखमा पुगेकाहरूको ज्यान जोगिएको छ । आवश्यक व्यक्तिलाई रगत दिनुपरैमा रक्तदान नै एकमात्र उपाय हो । रूपन्देहीमा पनि ठूलो मात्रामा रगतको आवश्यकता हुन्छ जस्को पूर्ति गर्ने काम रक्त सञ्चार केन्द्र (रेडक्रस रूपन्देही) ले गरेको छ ।

सामान्य अवस्थाको एक स्वस्थ मानिसले हरेक तीन महिनामा रक्तदान गर्दा शारीरमा कुनै हानी नोक्सान हुँदैन । रूपन्देहीमा एक वर्षको अवधिमा ३१ हजार ६ सय ७९ युनिट रगत संकलन भएको देखिन्छ । ती रगतबाट ३४ हजार ६ सय १७ युनिट रगत र रगत तत्व भैरहवा र बुटवल रक्त सञ्चारबाट वितरण गरिएको छ । क्षेत्रमा काम गर्दै आएको नेपाल रेडक्रस सोसाइटी जिल्ला शाखाका अनुसार वर्ष २०८०-८१ मा ३६ हजार ९ सय ५७ युनिट रगत संकलन भइ वितरण भएको छ, वितरणमध्ये केही अन्य जिल्ला र रक्तसञ्चारबाट पनि प्राप्त भएको हो ।

नेपाल रेडक्रस सोसाइटी रूपन्देहीका अध्यक्ष दीपक क्षेत्री न्यौपानेले रूपन्देहीमा रगतमा धेरै सहजता भएको बताउँछन् । पुरानो मानसिकताबाट अहिलेको युवा जमातको भाव परिवर्तन भएको छ । रगत दिए बिरामी हुन्छ भन्ने डर त्रास हुन्थ्यो जुन अहिले छैन । जनचेतना र हौसाला बढाउने कार्यले गर्दा अहिले रगत दिनका लागि तमिसने गरेका छन् । वर्षमा ४ पटक ३-३ महिनामा दिन मिल्छ रक्तदाताहरूले आफैँ कहाँ छ कार्यक्रम भनेर खोज्ने गरेको पाइएको छ ।

रूपन्देहीमा दैनिक रूपमा नै रक्तदानको कार्यक्रम भइरहन्छ र जसले रगतको सहजता भएको छ । प्लाज्मा र रक्त कोषहरूको समिश्रणबाट बनेको रगत तत्वहरूको भरियाको रूपमा काम गर्छ । मानव शरीरमा औसत ५ दशमलव ५ लिटर रगत रहेको हुन्छ ।

रेडक्रसबाट नै सञ्चालित बुटवल रक्तसंचार सेवा केन्द्र र रक्त सञ्चार सेवा इकाई भैरहवाका ब्लड बैंकबाट रूपन्देही, गुल्मी, पाल्पा, नवलपरासी, चितवन, कपिलवस्तु, अर्घाखाँची, रोल्पा, प्यूठानलगायतका जिल्लाका सेवाग्राहीलाई सेवा दिइरहेको छ । रेडक्रसको प्रविधिक सहयोग एक वर्षको अवधिमा रक्त सञ्चार केन्द्र बुटवलले घुम्ती रक्तदानबाट २२ हजार ४३ युनिट, स्वयंसेवी रक्तदाताहरूबाट ३ हजार ९ सय ५९ गरी २६ हजार २ युनिट रगत संकलन भएको छ । संकलित रगत मध्ये २१ हजार ७ सय ८ जना पुरुष छन् भने ४ हजार २ सय ९४ जना महिला रहेका छन् । यस्तै सेवा इकाई भैरहवाले घुम्ती रक्तदानबाट ४ हजार ८५ युनिट, स्वयंसेवी रक्तदाताहरूबाट १ हजार ५ सय ९२ गरी ५ हजार ६ सय ७७ युनिट रगत संकलन गरेको छ । संकलित रगतमध्ये ५ हजार २ सय ३१ जना पुरुष छन् भने ४ सय ४६ जना महिला रहेका छन् । यसरी जिल्लाबाट ३१ हजार ६ सय ७९ युनिट रगत संकलन भएको छ । आर्थिक वर्षको सुरुवातमा ४१५ युनिट रगत मौजदात थियो भने अन्य रक्तसञ्चारबाट ६

सय ८७ युनिट रगत, परासीबाट १४ युनिट रगत संकलन भएको छ ।

कार्यालयले दिएको तथ्याङ्क अनुसार बुटवलबाट २४ हजार ८ सय ३४ र भैरहवाबाट ६ हजार १ सय ८ युनिट गरी ३० हजार ९ सय ४२ युनिट रगत वितरण भएको देखिन्छ । यसका साथै रक्तदाता संस्थाको सिफारिसमा ३४ युनिट, सेवा शुल्क छुट गरी विपन्न वर्गलाई ६ युनिट, अन्य रक्तसञ्चार केन्द्रमा पठाइएको ६ सय ८७ युनिट, रोग युक्त नष्ट गरिएको रगत ३७७ युनिट, प्रयोग गर्न अनुपयुक्त ६४ युनिट रगत रहेको छ ।

रूपन्देहीबाट सबैभन्दा बढी रगत लुम्बिनी प्रादेशिक अस्पतालमा १० हजार ४ सय ११ युनिट वितरण गरिएको छ । यस्तै युनिभर्सल मेडिकल कलेज भैरहवामा ५ हजार ५ सय २०, गौतमबुद्ध मुटु अस्पताल बुटवलमा ५ हजार २ सय ३४, क्रिमशान अस्पताल मणिग्राममा १ हजार ५ सय ३ सिद्धार्थ बाल तथा महिला अस्पतालमा १ हजार ३ सय ६२ र भैरहवास्थित भिम अस्पतालमा १ हजार १ सय ३७ युनिट रगत वितरण गरिएको छ । यसको अलावा आवश्यकता र मागअनुसार विभिन्न ३८ वटा अस्पताल र जिल्लामा रगत वितरण गरिएको छ । जिल्लामा कुनै रगत समूहको रगत अभाव हुँदा पनि बाहिरी जिल्लाबाट रगत लिनै र बढी सँचिती भएको रगत आवश्यकताको आधारमा पठाइने गरिन्छ ।

रगतको अभाव हुन नदिन स्वतस्फुर्त रूपमा संस्थागत रूपमा पनि रक्तदानको

‘बढी ब्याज खान सहकारीमा पैसा राख्नेहरूले आन्दोलन गरे’

बुटवल । भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्री बलराम अधिकारीले बैंकबाट कम ब्याजमा रकम लिएर बढी ब्याज खान सहकारीमा पैसा राख्नेहरूले आन्दोलन गरेको आरोप लगाएका छन् ।

बुधबार काठमाडौँमा सहकारी पत्रकार समाजको १४औँ स्थापना दिवस कार्यक्रममा बोल्दै मन्त्री अधिकारीले यस्तो बताएका हुन् ।

उनले बढी ब्याज खान खोज्नेहरूले नै सहकारी पीडितहरूको अगुवाइ गरेर आन्दोलन गरिरहेको उल्लेख गरे । उनले सहकारी सबै खराब हुन् भनेर जनतालाई बुझाइएको भन्दै यसलाई चिर्न आवश्यक रहेको बताए ।

उनले कसैले स्वार्थ पूरा गर्न लागेका सहकारी देखाएर सबै सहकारी नराम्रो हो भन्ने भाष्य बनाउन खोजिएको दाबी गरे । उनले भने-‘एकथरी आफूसँग धेरै भएको सम्पत्ती सहकारीमा राख्ने र अर्को थरी बैंकबाट कम ब्याजमा पैसा लिनै र सहकारीमा बढी ब्याजमा राख्नेबिचको मुनाफा खाइराख्ने त्यस्ता खाले पनि छन् । अहिले सहकारीमा आन्दोलन गर्नेहरू त्यस्तै मात्रै छन् । आन्दोलनको नेतृत्व गर्नेहरूले पीडितहरूसँग फाइदा लिन पनि पाउने भए । अर्को थरी उद्देश्य पूरा छ भन्नेछन् ।’

मन्त्री अधिकारीले सरकारले सहकारीका समस्या समाधानको लागि सहकारी अगुवा र पीडित जनताका सुझाव लिएर काम अघि बढाइरहेको

दाबी गरे । उनले सरकारले आन्दोलनरत सहकारी पीडितसँग भएको ८ बुँदे सहमतिमा सरकारले ७ वटा काम थालनी गरेको बताए । सहकारीको समस्या समाधान गर्न पीडित बचतकर्ता र सहकारीका अगुवासँग छलफल गरिरहेको उनको भनाइ छ ।

उनले सहमति भएकामध्ये आयोग गठन गर्ने काम सरकारले गरेको भन्दै अर्को आयोग गठन गर्न कानूनी रूपमा समस्या भएको बताए ।

मन्त्री अधिकारीले सरकारले गठन

गरेको सहकारी समस्या समाधान गर्ने समितिमा आन्दोलनरतले छुट्टै प्रतिनिधि खोजेको भन्दै ३१ हजार सहकारीका प्रतिनिधि राख्न नसकिने जिकिर गरे ।

उनले सहकारीमा अहिलेको समस्या आउनुभन्दा पहिला नै ७ वटाभन्दा बढी सहकारीहरूमा समस्या परेको भन्दै आफू मन्त्री भएर आएपछि जम्मा २ वटा सहकारी संस्था मात्रै समस्याग्रस्त घोषणा गरेको बताए ।

उनले सरकारले ऋण असुली न्यायाधिकरण,कर्जा सूचना केन्द्रका विषयमा काम गरिरहेको जानकारी दिए ।

HYDRABADI DUM BIRYANI

Quality Lassi Center

9809529708, 9826426071

Butwal-6, Nepalgunj Road

www.hydrabadimatkadumbiryani.com

सम्पादकीय

विद्यालयको असल अभ्यास

अपवादलाई छोडेर नेपालका अधिकांश सरकारी विद्यालयहरूको सिकाइ अभ्यास रोगजगारमुखी र जीवनउपयागी छैन । किताबी ज्ञानमा मात्र सीमित छ । यस्तो अवस्थामा रूपन्देहीको सिद्धार्थनगर-१ बेलहियास्थित बेलहिया माध्यमिक विद्यालयले विद्यार्थीलाई पढाइसँगै अतिरिक्त क्रियाकलापमा रमाउने वातावरण बनाएको छ । विद्यार्थीलाई स्वरोजगार बन्नुपर्छ भन्ने सिकाइका लागि विद्यालयमै पढ्दै, कमाउँदै, रमाउँदै कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ । जसअन्तर्गत कक्षा ६ देखि कक्षा ९ सम्मका विद्यार्थीहरूलाई प्रत्येक महिनामा एउटा सीप सिकाउने र त्यसबाट आयमूलकतर्फ जोड्दै आर्जन भएको रकम विद्यार्थीलाई हस्तान्तरण गरिन्छ । प्रत्येक महिना एउटा सीपमूलक तालिम दिइ विद्यार्थीहरूले पढाइसँगै सीपलाई आयतर्फ कसरी जोड्न सकिन्छ भन्नेतर्फ जोड दिएको छ ।

यो कार्यक्रमअन्तर्गत विद्यार्थीहरूले आँपको मुर्ब्बा बनाउन सिके र केही बजारमा पनि बेचे । यस्तै अचार बनाउने, च्याउ खेती, फुरनदाना बनाउने, चुरापोते बनाउने, टपरी बुन्ने, फूलका बिरुवा उमार्ने, फुड फेस्टिबल, अमला केण्डी, मैनबत्ती, मेहदी लगाउने जस्ता धेरै जीवनोपयोगी तालिमहरू गरेका छन् ।

कार्यक्रमका लागि शिक्षकले आवश्यकताका आधारमा योजना बनाइ आफै लगानी गर्छन्, केही विद्यार्थीहरूले पनि ऐच्छिक रुपमा लगानी गर्छन् । लगानीबाट उत्पादनमा जोड्दै त्यसलाई बिक्रीतर्फ लग्निन्छ, जसबाट हुने आम्दानीले लगानी कर्ताको खर्च दिइ बाँकी मुनाफालाई विद्यार्थीहरूमा बाँड्ने गरिएको छ । सीप सिकाएपछि विद्यार्थीहरूले उत्पादन गरेका वस्तुहरू बिक्री गरी उनीहरूलाई आयआर्जन गर्न सिकाउँछ । उत्प्रेरित गर्छ ।

चुनौतीका बिचमा पनि विद्यालयको भौतिक पूर्वाधार सुधारका क्षेत्रमा धेरै प्रगति गरेको देखिन्छ । वास्तवमा बेलहिया माध्यमिक विद्यालयले जस्तै पढ्दै, कमाउँदै, रमाउँदै कार्यक्रम सबै सामुदायिक विद्यालयमा सञ्चालन गर्न सक्ने हो भन्ने विद्यार्थीहरू व्यवहारिक र रोजगारमूलक सीपयुक्त बन्न सक्छन् । अहिले विद्यालयका बालबालिकाहरू मोबाइल फोन अत्याधिक प्रयोगको लतमा फसेका छन् । यद्यपि यो विश्वव्यापी समस्या हो । तर यस्तो अवस्थामा बालबालिकाहरूलाई पढ्दै गर्दा कमाउने बानीको विकास गर्न सके उनीहरू काम र आयआर्जनप्रति जानकारी र जागरुक हुन सक्छन् । यसले अन्ततः मुलुकको आर्थिक विकास र समृद्धिमा पनि टेवा दिनसक्छ । यस्तो कार्यक्रमलाई सबै विद्यालयमा विस्तार गर्न संघ, प्रदेश र स्थानीय सरकारको ध्यान जान जरुरी छ ।

किसानलाई

दूधमा १५ लाख अनुदान

रुकुम । रुकुमपश्चिमका दूध उत्पादक किसानले दूधमा रु १५ लाख अनुदान पाएका छन् । गत आर्थिक वर्षमा चार सय ७७ किसानले दूधमा रु १५ लाख अनुदान पाएका हुन् । पशु अस्पताल तथा पशु सेवा कार्यालयबाट प्रतिलिटर रु पाँचका दरले अनुदान वितरण गरिएको थियो । यो वितरण गत वर्षको साउनदेखि फागुनसम्म रहेको कार्यालयका निमित्त प्रमुख शेरबहादुर खड्काले जानकारी दिए । फागुनदेखि असारसम्मको अनुदान भने बजेट अभावका कारण वितरण गर्न नसकिएको उनले बताए । करिब चार सय किसानले दूधमा अनुदान पाउन बाँकी रहेको उनले उल्लेख गरे । बजेट अभावका कारण किसानका निवेदन

कार्यालयमा थर्निएको भन्दै उक्त अनुदान उपलब्ध गराउने सम्भावना नरहेको निमित्त प्रमुख खड्काले बताए । फागुनसम्ममा जिल्लाका चार स्थानीय तहका चार सय ७७ किसानले रु १५ लाख अनुदान पाएका उनले जानकारी दिए । खड्काले अनुसार मुसिकोट नगरपालिकाका ५६, त्रिवेणी गाउँपालिकाका तीन सय ३४, सानीभेरी गाउँपालिकाका ७१ र बाँफिकोट गाउँपालिकाका १६ किसानले पाएका छन् । कर्णाली प्रदेश सरकारले दूध उत्पादन वृद्धि गरी आत्मनिर्भर बनाउन दुग्ध उत्पादक किसानलाई लक्षित गरी अनुदान दिने कार्यक्रम सञ्चालन गरेको हो । प्रदेशका सबै जिल्लाका दूध उत्पादक किसानले हरेक वर्ष अनुदान पाइरहेका छन् ।

कपेन्द्र जिरी

१. धेरै रमाइलो माइतै रमाइलो ! पटम् फरर धौले घर माइतै रमाइलो !! अधिकांश चाडपर्वहरू कहिलेदेखि सुरु भए तिथिमिति थाहा हुँदैन । तर पनि थुप्रै पर्व संस्कृतिहरू परम्परागत रूपमा जीवित रहँदै आएका छन्, उत्पादन पद्धतिमा आएको फेरबदलसँगै रूढ मान्यताहरू हटाउँदै प्रगतिशील वा प्रगतिवादी मान्यता र संस्कृति स्थापित गर्दै समाजले मानव उपयोगी मान्यताहरू जगेर्ना गर्दै आएको छ । तर कैयौं रूढ मान्यताहरूले नारी जगत्लाई दमन गर्दै आएका छन् । ती आसामयिक र परित्यज्य छन् ।

२. तिज पर्वका दिन श्रीमान वा पतिको दीर्घायुको कामना गर्दै निलाहार उपवास बस्नु, पहिले मासिक क्रिया रज भएको बेला छान्छुत गर्न, मीठो चोखो खान त पै जाओस् घरमा बस्नसम्म नहुने, घरदेखि पर औदारमा बस्नुपर्ने मान्यता पनि छन्, जसलाई छाउपडी प्रथा भनिन्छ । छुवाछुत गरिएको पाप कटाउन पञ्चमी पूजा गर्नुपर्ने नत्र ८४ जुनीसम्म कुकुर्नी, सँगुरी, ढोडे कीरा बस्नुपर्ने मान्यता हरितालिका व्रतकथामा सुनाइने परम्परा पनि छ ।

तिज पर्व संस्कृति नारी प्रधान पर्व संस्कृति हो । यो पर्व नेपाली पर्वहरूमध्ये सबैभन्दा ठूलो पर्व हो । किन ? यस कारणले कि यो पर्वमा प्रायशः सबै धर्मका महिलाहरू

गाउने र नाच्ने गर्दछन् । सुदूर विगतलाई हेर्दा मानव शास्त्रीहरू लुइस हेनरी मोर्गन, फ्रेड्रिक ऐंगल्स विश्वनाथ, काशिनाथ राजवाडेहरू जस्ताले मानव इतिहासको विशद अध्ययन गरेका छन् । उनीहरूका अनुसार त्यो बेला त परगोत्रीय विवाहको प्रचलन नै रहनेछ । एउटै बाबु आमाका छोराछोरीका बिचमा हुँदो रहेछ । अहिले पनि विभिन्न मानव जातीय समुदाय र समूहमा कुटुम्ब विवाह प्रथा कायमै छ । बहुपति प्रथा दीपतीका पाँच पति भए भैं त्यो पनि कतिपय जातिय समूहमा कायमै छ । बहुपत्नी प्रथा हाम्रो समाजमा पनि कायम थियो । तर २०४६ सालको परिवर्तनपछि बहु विवाह प्रथा वा बहुपत्नी प्रथा त करिब करिब अन्त्य भइसकेको छ । यस्तो मानव समुदायमा चाड पर्व समूह आफ्नै खालका हुन्छन् । तिज पर्व संस्कृतिको उत्पत्तिमा विवाह पद्धति समेतले काम गरेको छ ।

३. एउटा रोचक प्रसङ्ग हिन्दू भनिएको ब्राह्मण समाजमा रहेछ । ब्राह्मण श्वेत केतुकी आमाले आफ्नै छोरा श्वेत केतुलाई यौन सम्बन्ध गर्न प्रस्ताव गरेको र ब्राह्मण श्वेत केतुले आमाको यस्तो प्रस्तावलाई ठाडै इन्कार गरी नयाँ नियम बसालेपछि कुटुम्बभन्दा पर पर विवाह हुन थालेको कुरा विश्वनाथ काशीनाथ राजा वाडेलले प्रस्तुत गरेका छन् । यसरी हेर्दा तिज पर्व र तिहार पर्वको उत्पत्तिमा परगोत्री विवाहले प्रभाव पारेको देखिन्छ ।

माइतीले छोरी चेलीलाई निम्ता गरेर मीठो चोखो खुवाउने पर्व भन्न शुकल द्वितीया र तृतीया तिथिलाई रोजेको देखिन्छ । द्वितीयाका दिन छोरी चेली, बहिनी, फूपू आदि डाकेर मीठो चोखो खुवाउने प्रचलन अघि बढेको पाइन्छ । द्वितीयाका दिन तीन प्रहर मीठो चोखो खुवाउने चलन छ, चामलमा राखेर पकाएको भात र दूधमा चामल घिउ, काजु, किसमिस, नरिवल आदि राखेर पकाएको खिर वा ढकनी प्रायशः हुने गर्दछ । दर भनेको धेरै कुरा मिलाएर पकाइएको परिकार हो । दर भनेको सन्तुलित खाना हो । पूर्वी पाल्पातिर मगर समुदायले दर खुवाउनेलाई द्वितीया खुवाउने भन्दछन् ।

दर खाउ पूर्व र दर खाएपछि दिनभरि रातभरि विशेष खालको लगनमा गीत गाउने नाच्ने गरिन्छ । यसरी गाइने गीतलाई तिज गीत भनिन्छ । भोलिपल्ट पनि तिज अर्थात् तृतीयाका दिन बिहानैदेखि तिज गीत गाउने र नाच्ने गरिन्छ । यसमा पुरुषको संलग्नता रहँदैनथ्यो पहिलेपहिले । तृतीया शब्दको व्युत्पत्ति पनि यसरी भएको देखिन्छ । तृतीया- तृय (अर्थात् ती र यको आकारलाई -तिजे वा तिज शब्दको व्युत्पत्ति भएको प्रसङ्गमा तिज पर्व तिज संस्कृति अध्यता भन्नेन्द्र जिरीद्वारा शोध गरी नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठानले प्रकाशन २०७२ मा गरेको तिज पर्वको सांस्कृतिक अध्ययनमा बेली विस्तार गरेका छन् ।

४. यसरी नै तिहारलाई यमपञ्चक पनि भनिन्छ । भाइ टीकाका दिन दिदीबहिनीले आफ्नो दाजुभाइलाई आफ्नो घरमा निम्ता गरेर सप्तसंगी टीका लगाइदिने, मखमली फूल र सयपत्रीको फूलको माला लगाइदिएर सेल रोटी, अनरसा, भन्नु, फिनिमा, फिनीलगायतका रोटी र नरिवल, छोडा

ओखरको घाँजी खान दिने चलन परम्परागत रूपमा रहँदै आएको छ । तिजमा छोरीचेलीलाई माइतमा निम्ता गर्ने र तिहारमा दाजुभाइलाई दिदीबहिनीले आफ्नो घर निम्ता गर्ने चलन रहँदै आएको छ ।

कुसुर तिहार, कागतिहार, गाईतिहार, गोरू तिहारका दिन उनीहरूको पूजा गरी टीका माला लगाइदिएर दीर्घायुको कामना गर्ने गरिन्छ । सारतः उत्सवमा मनाइने पर्वहरू निकै रमाइला हुन्छन्, तिज पर्व पनि खुसियालीको पर्व हो । खुसी प्रकट गर्दै चेलीबेटीहरू माइतीको आँगनमा ढल्की ढल्की नाच्ने गाउने गर्दछन् । यसरी गायन र नृत्य गर्दा आफूले भोगेका दुःख बुहार्तनका कथा व्यथा पनि जीवन्त ढंगले प्रस्तुत गर्दछन् । जुन अन्ततः मर्मस्पर्शी, श्रव्य र मननीय हुने गर्दछन् ।

केही रमाइला पुराना गीतहरूः

क) विश्वरूप पाण्डितको हत्या गरे इन्द्रले आफू निर्दोष बनाए इन्द्र जालैमा पाण्डितलाई मारे ब्रह्मालाई गुहारे पाप हाम्लाई बोकाए ब्रह्म जालैमा । पाण्डित मार्ने इन्द्र पापी हुन कि धर्मात्मा हेर हेर राधिका इन्द्रजालैमा बहम हत्या गरी दोष नारीमाथि थोपर्ने ? रजोवती हुनु प्रकृतिको नियम पाप भन्छन् ब्रह्माले ब्रह्मजालैमा फोहोर मैला राख्ने नारी हैन गुहयान

गुहयानै पो ठाने है ब्रह्मजालैमा धान खाने मुसो चोट पाउने भ्याउतो कस्तो निया निसाफ ब्रह्मजालैमा ती इन्द्रको चाल छक्का पञ्जा नौजाल छ्याल गर सान्त्वनी इन्द्रजालैमा ठूलालाई चैन सानालाई ऐन कस्तो निया निसाफ ब्रह्मजालैमा जसले गर्छ पाप, उसलाई लागोस् पाप नखाको विष लादैन ब्रह्मजालैमा । ख) पानकी लौरी सुनपिया गुर्जी लालपी लौरीको चाल (७-८ पटक) राजाले खाने पातला पुरी आलुको तरकारी (२ पटक) खोजेर पनि पाउने छैनौ म जस्तो मनकारी (२ पटक) पानकी लौरी सुनपिया गुर्जी लालपी लौरीको चाल । क्षत्रीको छोरो यो पाउ हुन्छ धिनले हुँदैन मानिस ठूलो दिलले हुन्छ, जातले हुँदैन । पानकी लौरी सुनपिया गुर्जी लालपी लौरीको चाल । चुड्का..... बाबाको बारी सुन्तलाघारी सुन जस्तो सुन्तला टाढाको माया नलाउनु रेख ज्यान घट्यो तीन तोला । पानकी लौरी.....

रानी वनमा घाँस काट्न गएँ बारिले घाँसको भारी बोकेर घरमा ल्याइ बिसाउँदा खालिन् जस्तो गर्छिन् बरै हामी सासुले स्वामी मुख हेरम् भने खुन खाएको बाघ भैं सासु मुख हेरम् भने पोल्ने आगो भैं रूँदा रूँदै दिन बिच्छ रूँदारूँदै रात पनि यो मुखमा कहिले पर्ला तातो भात पनि माथिबाट भगवान्ले दया नजर लाउलाउन् कि ? यिनी मेरा आँसुले बाटो पाउलाउन् कि ? कुटुमा कुटु पेटे र दुख्यो निरजाले हो बेलेती कुड्काले बाबालाई रूमाप्ला आमालाई रूमाप्ला निरजाले हो गीतैको चुड्काले बाटै मुनि बाटै र माथि निरजाले हो दाउराको फलियो राम्रो काम गर्ने मन छ भने निरजाले हो मन बाँध बलियो बाटै र मुनि बाटै माथि निरजाले हो दाउराको गुरालो लिन र भेट्न आए है धेया निरजाले हो गरेथे धरालो । आई सालको तिजमा मर्छ कि बाँचिन्छ अहिलेको तिजमा नाच बारिले । सधैँभरि पीर गरी बस्नु छैन घरमा दिदीबहिनी यो तिजमा हाँस बारिले ।

आरक्षमा चढे गरेका घोडा:

ढोरपाटन सिकार आरक्षस्थित उपत्यका क्षेत्रमा घोडा चढे । सिकार आरक्ष कार्यालय नजिकै रहेको उपत्यका क्षेत्र पशु चरनसँगै पर्यटक घुम्नका लागि उपयुक्त छ । तस्विर : डम्पर बुढामगर/रासस

२२ जना दृष्टिविहीन विद्यार्थीलाई पोसाक वितरण

गौरीशंकर जयसवाल

परासी

नेपाल निजामती कर्मचारी युनियन पश्चिम नवलपरासीले दृष्टिविहीन विद्यार्थीलाई पोसाक वितरण गरेको छ । नेपाल निजामती कर्मचारी युनियनले आफ्नो ३५औं स्थापना दिवसको अवसरमा दृष्टिविहीन विद्यार्थीलाई पोसाक वितरण गरेको हो ।

आर्दश माध्यमिक विद्यालयमा अध्ययनरत दृष्टिविहीन विद्यार्थीहरूलाई पोसाक वितरण गरिएको नेपाल निजामती कर्मचारी युनियन नवलपरासीका जिल्ला अध्यक्ष सन्त गिरीले जानकारी दिए । उनले मानव र सामाजिक सेवाअन्तर्गत विद्यार्थीहरूलाई पोसाक वितरण गरिएको बताउँदै नेपाल निजामती कर्मचारी युनियनले विभिन्न रचनात्मक कार्य गर्दै आएको बताए ।

नेपाल निजामती कर्मचारी युनियनका केन्द्रीय सदस्य हरि ज्ञवाली जिल्ला अध्यक्ष सन्त गिरी र कर्मचारी युनियनका पूर्व जिल्ला अध्यक्ष सुनिल लामिछाने तथा नेपाली कांग्रेसका कार्यबहाक सभापति विक्रम यादवले संयुक्त रुपमा दृष्टिविहीन विद्यार्थीलाई पोसाक वितरण गरेको युनियनका जिल्ला सचिव सुन्दर खनालले जानकारी दिए । सो अवसरमा बोल्दै केन्द्रीय सदस्य हरि ज्ञवालीले कर्मचारी युनियनले कर्मचारीसँग जनता कार्यक्रम ल्याएको बताए । उनले कर्मचारी र जनतासँग भिन्न व्यवहार भएको व्यापक जगनुनासो रहेकोले यसलाई चिर्नको लागि र जनतासँग सेवा प्रवाह गुणस्तरी सेवालगायतको विषय रहेको भन्दै कर्मचारीसँग जनता कार्यक्रम ल्याइएको बताए । आर्दश माध्यमिक विद्यालयमा अध्ययनरत २२ जना दृष्टिविहीन विद्यार्थीहरूलाई पोसाक वितरण गरिएको कर्मचारी युनियन नवलपरासीले जनाएको छ ।

एकीकृत स्वास्थ्य कार्यक्रमको समीक्षा गोष्ठी सुरु

परासी । पश्चिम नवलपरासीमा एकीकृत स्वास्थ्य कार्यक्रमको जिल्ला स्तरीय वार्षिक समीक्षा दुई दिने गोष्ठी बुधवारदेखि सुरु भएको छ । जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय नवलपरासीको आयोजनामा एकीकृत स्वास्थ्य कार्यक्रमको जिल्लास्तरीय वार्षिक समीक्षा दुई दिने गोष्ठी सुरु भएको हो ।

आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ भरि गरिएका स्वास्थ्यसम्बन्धी गतिविधि समीक्षा गरिएको स्वास्थ्य कार्यालयका निमित्त प्रमुख ओमप्रकाश पन्थीले जानकारी दिए । उनले स्वास्थ्य क्षेत्रमा जनतासँग स्वास्थ्य पहुँच पुगेको र थप सुधार गर्न समीक्षा गरिने बताए । कार्यक्रममा बोल्दै जिल्ला समन्वय समितिका प्रमुख भगोतीप्रसाद (रुदल) यादवले राम्रो सेवा प्रवाह गर्न सुझाव दिए ।

आकर्षक डिजाइन तथा छपाई

सबै किसिमका रंगिन तथा सादा डिजाइनका साथै सम्पूर्ण छपाईको लागि सधैं हामीलाई सम्भन्नुहोस्

सम्पर्क:

आइडिया डिजाइन्स/अफसेट

बुटवल-७, पुरानो बसपार्क (सब्जीमण्डी पछाडि)
यातायात मजदुर संघको भवनमा
फोन:-०७१-५५०२९३
मो.९८५७०३५३८०, ९८४७१२३९५७
E-mail:ideapressbtl@gmail.com

स्थापना दिवसमा पशु आहार वितरण

बुटवल । नेपाल निजामती कर्मचारी युनियनले स्थापना दिवसको अवसरमा बुटवल शिवनगरमा रहेको नन्दिनी गौशालामा पशु आहार वितरण गरेको हो । कार्यक्रममा नेपाली कांग्रेस रुपन्देहीका सभापति एवम् तिलोत्तमा नगरपालिकाका नगरप्रमुख रामकृष्ण खोणले गौ संरक्षणमा सबै जुट्नु पर्ने र सबैले आफू सक्दो पशु आहारको व्यवस्था गर्ने हो भने गौमाताको रक्षा सहज ढंगले हुने बताए । कांग्रेस रुपन्देही क्षेत्र नं. २ का सभापति प्रजापाल

गिरी, बुटवल उप-महानगरपालिका वडा नं. ४ का वडाध्यक्ष नरेश्वर शर्मा पौडेललगायतले गौ संरक्षणमा स्थानीय सरकार, प्रदेश सरकार र संघीय सरकारले विशेष चासो राख्नुपर्ने बताएका थिए ।

युनियनका अध्यक्ष चक्रपाणी पाण्डेले युनियनले सामाजिक उत्तरदायित्व बहन गर्दै समाजका लागि सदैव लागिरहने बताए । कार्यक्रममा टेकराज पन्थी र सि वि ए रुपन्देहीका उपाध्यक्ष भोजराज न्यौपानेले पनि आफ्ना भनाइ राखेका थिए ।

भैसाहीमा ४३ युनिट रगत संकलन

कञ्चन । भैसाही युवा क्लब, कञ्चन ५ रुपन्देहीको आयोजनामा बुधवार भएको रक्तदान कार्यक्रममा ४३ युनिट रगत संकलन भएको छ । दुर्गामन्दिर टोल विकास संस्था स्थित दुर्गामन्दिरमा सञ्चालन गरिएको रक्तदान कार्यक्रममा ४३ जना रक्तदाताहरूले रगत दान गरेका हुन् ।

कञ्चन गाउँपालिका वडा नं. ५ का वडाध्यक्ष कुलप्रसाद पौडेलले कार्यक्रमको शुभारम्भ गर्दै मृत्युको शैयामा पुगेका व्यक्तिहरूको जीवनलाई पुनः जीवन दान गर्न रक्तदान गर्ने रक्तदाताहरू भगवानहरूको साक्षात भगवान भएको बताए । रगतको अभावमा मृत्यु शैयामा रहेका बिरामीका आफन्तहरूले आफ्नो मान्छेको पुनःजीवनका लागि अजीब दुःखाको मूर्तिलाई भगवान बनाएर पूजा गर्नुभन्दा जीवित रक्तदाताहरूलाई भगवानको रुपमा लिनुपर्ने वडाध्यक्ष पौडेलले बताए ।

रक्तदान गर्नेहरूमा सदैब सकारात्मक सोंच भएको कारण अरूको जीवनलाई पनि आफ्नो जीवन जस्तै ठानेर हरपल रक्तदान गर्न तयार भइरहने बताउँदै कञ्चनका बिरामीहरूलाई रगत लिँदा पैसा तिर्नु नपर्नेगरी रक्त सञ्चार केन्द्र बुटवलसँग कञ्चन गाउँपालिकाले सम्झौता

गरेको समेत वडाध्यक्ष पौडेलले जानकारी दिए । यस्तै भैसाही युवा क्लबका अध्यक्ष गगन रोकाँले रक्तदान गर्ने संस्कृतिको विकास गर्न र रगतको अभावबाट कोही पनि अकालमै मृत्यु हुन नपरोस् भनेर क्लबले आफ्नो सामाजिक उत्तरदायित्वअन्तर्गत रक्तदान कार्यक्रमको आयोजना गरिएको बताए ।

रक्त सञ्चार केन्द्र बुटवलको प्राविधिक सहयोगमा भएको कार्यक्रममा क्लबका अध्यक्ष गगन रोकाँको अध्यक्षता तथा सचिव पुन बि.के.ले कार्यक्रमको सहजीकरण गरेका थिए ।

तिजको किनमेल भारतीय बजारमा

कपिलवस्तु । तिज पर्व नजिकएसँगै सीमा क्षेत्रमा बसोबास गर्ने नेपालीहरू भारतीय बजारमा किनमेलका लागि दूलो सँख्यामा जान थालेका छन् । कपिलवस्तुको कृष्णनगरसँग जोडिएको भारतीय बजारमा अहिले तिज पर्वका लागि आवश्यक सामग्री किन आउने नेपालीहरूको भिडभाड देखिन्छ । सस्तो मूल्यमा सामान पाइने भएका कारण भारतीय बजारको आकर्षण बढेको हो ।

बजार गर्न कृष्णनगर, बढनी बजार पुगेकी चन्द्रौटाकी स्थानीय बासिन्दा सोनाती चौधरीले सामानहरू सस्ता पर्ने भएकोले बजार गर्न गएको बताइन् । तिजमा प्रयोग हुने कपडा, श्रृंगारका सामग्रीहरू नेपाली बजारको तुलनामा भारतीय बजारमा सस्तो पर्दछन् ।

त्यस्तै, अर्को स्थानीय बासिन्दा रेशम पुनले पनि नेपालको तुलनामा भारतीय बजारमा सबै सामानहरू

सस्तो हुने गरेको बताए । नेपालका बजारमा महँगो छ, पैसा नभएको बेलामा थोरै भए पनि बचत होला भनेर जान्छौं ।'-उनले भने । भारतीय व्यापारी सुनिल अग्रहरिले अरु समयभन्दा तीजमा भिडभाड बढेको बताउँछन् ।

नेपाल-भारत सिमा क्षेत्रमा रहेको भारतीय बजारमा तिजको तयारीलाई ध्यानमा राख्दै, व्यापारीहरूले विशेष छुट र आकर्षक अफरहरू प्रस्तुत गरेका छन् । सिमा क्षेत्रमा बसोबास गर्ने नेपाली उपभोक्ताहरूले यसलाई अवसरका रुपमा लिएका छन् । कपिलवस्तु, अर्घाखाँची, दाङ, प्युठानलगायतका जिल्लाबाट तिजको सामान लिन यहाँ आउने गर्दछन् । तिज पर्व नजिकएसँगै नेपाली उपभोक्ताहरूको भारतीय बजारप्रतिको आकर्षण र सिमा क्षेत्रमा देखिएको चहलपहलले तिजको रौनकलाई थप बढाएको छ भने नेपाली बजारमा भने सोंचे अनुरूप व्यापार नभएको नेपाली व्यापारीहरू बताउँछन् ।

तिज गीत प्रतियोगिता सम्पन्न

बुटवल । विद्यार्थीहरूलाई नेपाली कला, संस्कृति र परम्पराप्रति जागरूक गराउने उद्देश्यले बुटवल -३, सहस्रतथमा रहेको लुम्बिनी बोर्डिङ्ग स्कूलमा तिज गीत एवं नृत्य प्रतियोगिता सम्पन्न भएको छ ।

नेपाली नारीहरूको महान् पर्व हरितालिका तिज २०८१ को अवसरमा जुनियर र सिनियर समूहअन्तर सदानात्मक रुपमा प्रतिस्पर्धा गराइएको प्रतियोगितामा विद्यार्थीहरूले महिला हिंसा, सामाजिक विभिन्न विकृति, देशको अवस्था, बालबालिका र शिक्षालगायत विविध विषयका आफ्नैले गीत सिर्जना गरी नृत्य प्रस्तुत गरेका थिए ।

प्रतियोगितामा जुनियरतर्फ हरियो सदन प्रथम, सिनियरतर्फ निलो सदन प्रथम भएको छ । कार्यक्रममा विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष दयाराम बस्याल, विद्यालयका प्राचार्य एवम् प्याक्सन लुम्बिनी प्रदेशका अध्यक्ष लालहरि पाण्डे, विद्यालयका सह-प्राचार्य कौशलराज बस्याल, कोर्डिनेटर सुदिप बस्याल नृत्य निर्देशककुमार थापा र शिक्षक टेकबहादुर कुँवर, शिक्षिका गीता भैरे, शिक्षिका कुविजा भण्डारी,

अतिरिक्त क्रियाकलाप प्रमुख माधव भट्टराईले आ-आफ्ना भनाइ राखेका थिए ।

यस्तै सार्वजनिक शैक्षिक गुठी, न्यू लाइट माविमा तिज नाच प्रतियोगिता सम्पन्न भएको छ । नाच प्रतियोगितामा सिनियरतर्फ विशाखा अर्यालको ग्रीन हाउसको समूह र जुनियरतर्फ प्रशंसा भण्डारीको ब्लु हाउसको समूह प्रथम भएको छ ।

प्रत्येक वर्ष तिजको अवसरमा गरिने प्रतियोगितामा जुनियर र सिनियर गरेर ८ वटा समूहले प्रतिस्पर्धा गरेका थिए । सिनियरतर्फबाट ग्रीन हाउस प्रथम, ब्लु हाउस द्वितीय र जुनियरतर्फबाट ब्लु हाउस प्रथम र एल्लो हाउस द्वितीय भएको थियो । कार्यक्रममा २५ वटा समूहहरूले अप्रतिस्पर्धी नृत्य प्रस्तुत गरेका थिए भने शिक्षिकाहरूको समूहले मौलिक भाकामा तिज गीत र नृत्य प्रस्तुत गरेका थिए । विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष खड्गबहादुर गौतमले मौलिक गीत संगीतलाई जोड दिँदै विकृतिबाट बच्नुपर्ने बताए । प्राचार्य रमेश ज्ञवालीले यस्ता प्रतियोगिताले विद्यार्थीलाई सामाजिक बनाउने र आफ्नो संस्कृति सिकाउने बताएका थिए ।

ट्वाइलेट सफा गराउनुहोस्

बुटवल सेनेटरी प्रा.लि.

९७४५४०५९७३, ९८०७४०९८५२

सेफ्टी टंकी, रिङ्ग सफा गर्नु परेमा तथा सेनेटरी सम्बन्धी

कुनै पनि काम परेमा हामीलाई सम्पर्क गर्नुहोस् ।

मनिषा सेनेटरी ९८५११८०९६६, ९८४०१२४१८५

शर्वेस सेनेटरी ९८४००३९१४३, ९८५००३४३८३

रियुस सेनेटरी ९८११४२८०३०

रेसुङ्गा सेनेटरी/रेसुङ्गा वाटर सप्लायर्स ९८५००५०००

नेपाल सरकारद्वारा मान्यता प्राप्त पश्चिम नेपालकै पहिलो बहु विशेषज्ञ दन्त अस्पताल

आले डेण्टल हस्पिटल प्रा. लि.

श्रवणपथ, बुटवल-६, रुपन्देही, नेपाल (भुङ्कीचोक देखि ५० मिटर पूर्व)

☎ 071-530108, 532544 ✉ dentalhospitalale@gmail.com www.aledentalhospital.com

दाँत, मुख तथा गिजा उपचार केन्द्र

नयाँ बसपार्क, लुम्बिनी प्रादेशिक अस्पताल, पृथुल पार्क, सिद्धार्थ राजमार्ग, मैरहवा, भुङ्की चोक, हस्पिटल लाईन, सिद्धार्थ राजमार्ग पार्थ रोड, सिद्धार्थ, भुङ्की चोक, मिर्छिपथ

"Healthy Smile, Happy Life" Our Location "स्वस्थ मुस्कान, खुशी जीवन"